

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 17.

V Ljubljani, v soboto 27. aprila 1901.

Letnik VI.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — **Naročnina** je za vse leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — **Dopisi** pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije in oznanila** se pošiljajo upravištvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravištvo sta v Ljubljani, **Gradišče štev. 15**. Uradne ure od ure 3—6 pop. — **Oznanila** se računajo po navadni ceni.

Nadvojvoda Franc Ferdinand pokrovitelj katoliškega šolskega društva.

Nadvojvoda Franc Ferdinand, naš prestolni naslednik, je prevzel pokroviteljstvo „katoliškega šolskega društva“ na Dunaju. Ta dogodek je najvažnejši politički pojav izza zadnjega časa, poleg katerega se vse druge vsakdanje spletke porazgube takorekoč brez pomena.

Važno je za umevanje tega dogodka, da je nadvojvoda storil ta korak popolnoma samostojno. Sam si je želel pokroviteljstva in na njegovo željo so prišli društveni zastopniki k njemu, da mu je ponudijo. Še važnejše je, da je tem zastopnikom naravnost rekel, naj njegove besede objavijo, kakor jim drago.

S tem je jasno dokazano, da je hotel Franc Ferdinand stališče, katero zastopa, jasno pokazati pred celim svetom. Ves dogodek priča, da se ne gre poglavitno za katoliško nemško društvo, marveč da se gre v prvi vrsti zato, da se razve nadvojvodovo prepričanje. Če pri tem pomislimo, da je za vsak tak korak kaknega člana vladarske hiše brezpogojno treba sporazumjenja s cesarjem in njegovega dovoljenja, potem nam je važnost imenovanega dogodka še jasnejša.

Nadvojvoda je iskal in dobil priložnosti, da je glede na dejanske razmere v Avstriji razvil svoj načelni program. Iz smeri katoliškega šolskega društva je povzel dve načeli in očitno proglasil, da sta ti načeli njegovi.

1.) Prvo načelo je katolištvo. V soglasju z vzvišenimi izročili svoje katoliške rodbine, se je postavil na tisto stališče, na katerem so stali

njegovi slavni pradedi. Čestokrat je vihrala preko avstrijskih dežel protipastirska burja. „Proč od Rima“ je donelo teh dobrih šeststoletij mnogokrat po avstrijski državi. Vselej pa, bodi ob habsburškem, bodi ob protestantskem, bodi ob framaonskem gibanju, so nastopili kot prvi branitelji katoliške cerkve viteški Habsburžani in s tistim nevstrašenim pogumom, s tistim plemenitim porosom, s katerim je povdarjal svoje katolištvo ob zadnjem dogodku naš prestolni naslednik, so vedno člani habsburške rodbine pokazali, da se ne boje boja, ko se gre za obrambo katoliške cerkve. Z lepimi, navdušenimi besedami, ki smo jih čuli iz ust mladega nadvojvoda, nade avstrijske države, je bilo vedno združeno tudi delo in sicer trudapolno, skrbi trpljenja in požrtvovalnosti polno delo. Franc Ferdinand je zagotovil že naprej tako delo tako, da nas sicer uzradostuje njegov nastop, da nas pa naravnost k neomejenemu spoštovanju sili njegov moškoresni, preišljeno nevstrašeni nastop. Sila duševne moči se nam kaže v njegovih besedah. In te sile, kateri se z iskrenim veseljem klanjamo, se boje nasprotniki. Avstrija mora biti katoliška; boj proti katolištvu je boj proti naši državi; to načelo, katero vodi nas v naših malostnih razmerah v boj proti klevetnikom naših svetinj, je načelo našega prestolnega naslednika. Prepričani smo, da je kakor elektriški tok prevzel nastop nadvojvoda Franca Ferdinanda srca vseh avstrijskih katoličanov in jih potrdil v živi zvesti, da je treba odslej še pogumnejše, krepkejše in požrtvovalnejše v boj proti strupeni svotati, ki sedaj v vseh jezikih in po vseh krajih bruha svojo satansko jezo proti veri in cerkvi. Sveža pomladna sapa je zapihljala s cesarskega

Dunaja in ni dvojbe, da bo vskalila najlepše cvetove katoliške zavesti in svetega verskega prepričanja.

2.) Nastop Franca Ferdinanda ima pa tudi jasno političko smer. Obrnen je neprikrito proti vsenemški agitaciji. Česar se ni upala nobena vlada, to je storil viteški naš prestolni naslednik. Proti izdajicam se je postavil junaško in brez ovinkov.

In v tem si je tudi nam južnim Slovenom najsvitlejša zvezda boljših časov. Vsenemštvo je negacija narodne ravnopravnosti. Boj proti vsenemštvu je boj za temelj pravičnosti med avstrijskimi narodi. Nadvojvodov nastop je po svojem bistvu nastop proti trditvi o več ali manj vrednih narodih, proti oholemu nemškemu šovinizmu, proti nestrpnosti nemški avtokraciji in vsled tega jasno posredovanje za narodno ravnopravnost. Vsenemška agitacija ruši temelje naše države; veleizdajska je, v svojem jedru nepatriotička, ker je načelno proti ravnopravnosti in s tem proti pravičnosti. Naš narodni boj ima prav ta temelj. S tem, da se borimo za svojo ravnopravnost, branimo načelo, na katerem edino more živeti avstrijska država.

Pred vsemi narodi v Avstriji smo pa zlasti mi in Čehi v nevarnosti po vsenemštvu. Mi tem bolj, čim manjši in slabši smo. Vsenemci nam naravnost napovedujejo dobo narodne sužnosti in za njo popolne narodne smrti. Boj proti vsenemštvu je za nas boj za obstanek. Koliko bolj goreče nam pluje kri po naših srcih, ko vidimo, da koraka na čelu tega boja naš prestolni naslednik. Vsi, tudi najzagriženejši liberalci med Čehi in Slovenci pojmujejo

Kedaj je človek najbolj nesrečen?

Iz češčine poslovenil Svečan.
(Datje.)

Predragi, med tema dvema občinama bi bil tak razloček, kakor med nebom in pekлом. Da bi vas ne utrudil, ne bodem več slikal, kako bi ljudje v tej in onej občini živeli. Mislim, da bi sama vlada ono nekrščansko občino odpravila nekam v Kamerun. Gotovo bi se v nji pričkal oče s sinom, mati s hčerjo in sosedje bi se vzajemno ubijali, tako da bi država ne imela dovolj vojakov in žandarjev, da bi mogli vse v redu držati. In gotovo bi v občini krščanski celo leto ne potrebovali sodnika, tem manj pa odvetnika. Umorov, tatvin in goljufij bi tam ne bilo, žandar bi tam ves čas ne imel kaj opraviti. Mogoče pa je, da bi tam boter Mihal — gostilničar — ne prodal toliko piva in žganja in da bi ne imel toliko plesov kakor tu, a bilo bi tam vender veselo. Ženam in otrokom bi ne bilo treba mož in očetov iskati po gostilnah in voditi jih domú, kakor zgubljeno živino. Mislim, da bi se tam žene ne mogle bahati z modrimi znamenji na hrbtu in da bi možje ne imeli sledove nohtov na obrazu. V gostilnici bi se gotovo ne razbijali glaži ob glavah pivcev. Iz hlevov bi se ne slišalo zmerjanje in kletev, ampak veselo petje in gotovo bi tam fantje cele noči ne vpili in ljudij iz spanja ne dramili, kakor kje drugje. In mislim, da bi tudi učitelj v šoli ne dobil jetike. Seveda največ dela bi imel duhovnik. Pot v cerkev bi

ne bila zaraščena s travo, ampak prav široka in lepa. Na grobovih bi se videli sledovi kolen hvaležnih sinov in hčerá. Veliko, sila veliko opravkov bi tam imel duhovnik, toda takšno delo bi bilo veselo in blažilno. Poznam veliko vasij, lahko bi na nje s prstom pokazal, v katerih duhovnik nima nič kaj opraviti, pridiguje praznim klopém, spovednica je preprežena s pajčevinami, da, ljudje celó pozabljajo, ga voditi k umirajočim in če ga vender pokličejo, potem hočejo, da bi imel peroti, da bi mogel leteti, ali pa da bi bil kakšen duh, kateri bi mogel dušo na jeziku zadržati. To je sedaj najžalostnejše, da sinovi pustijo svoje očete in matere umirati brez Boga. Oče ter mati, ki sta toliko let na posestvu delala kakor črna živina, nimata na smrtni postelji niti toliko tolažbe, da bi se spravila z Bogom!

Kjer matere pozabljajo s svojimi otroki hoditi v cerkev, k upeljevanju, tam otroci nehajo biti blagoslov Božji in se spreminjajo v prokletstvo. Največjo škodo od hirajoče pobožnosti imajo pa stariši sami. Kje se največ slišijo tožbe na nepokorne otroke? Zmirom le v občini nekrščanski. Mlačnost v veri največ kaznuje stariše, in jaz res ne morem razumeti, kako je mogoče, da nekateri stariši pustijo svoje otroke rasti, kakor drevesa v gozdu. S tem največ kaznujejo sami sebe. Zakaj, kaj koristijo otrokom vse šole, ako nimajo krščanske odgoje? Sami najbolj opazujete ta pomembni pojav, da zdaj noben noče biti kmet. Vsak bi bil rad gospod, in kmečke hčere bi bile najrajši gospodične. Ta starodavni, pošteni kmečki stan zgublja vred-

nost in spoštovanje. Zares čudno! Nimamo več tlake, niti robstva, kmet je svoj gospod, lahko nosi na hrbtu puško in za seboj vodi lovskega psa in vender ga kmečki stan ne veseli. Vsak bi najrajše vse prodal in preselil se v mesto — delati gospoda.

Dobro vem, kaj je temu vzrok. Ljudje sicer pravijo, da posestvo se več ne izplača, da je kmet z davki preobložen, da je kmet zavoljo tega prisiljen delati dolgove itd. Tako se navadno pravi, a jaz vzrok temu pojavu iščem drugod, malo globlje.

Ne tajim, da kmečki stan je najtežavnejši. Nikomu ni treba toliko potrpežljivosti, kakor kmetu. Potrpežljivosti, pravim, z živino, potrpežljivosti s hlapci in deklami, potrpežljivosti včasih s hudobnim sosedom in potrpežljivosti naj tako rečem — z Bogom. Kajti Bog skuša kmeta najbolj in najčešče.

Še dobro se spominjam svojega deda — bil je poštena, dobra duša — Bog mu daj nebesa! — ki je vedno, ko so nekateri mrmrali zoper slabo vreme ali pa zoper točo, smehljajoč se rekel: no, moramo pač imeti z Bogom potrpljenje! On je za nas na križu toliko trpel in zato nas uči svete potrpežljivosti.

Da, potrpežljivost manjka semtertje kmečkemu stanu. In zakaj? Zato, ker marsikdo nima trdne vere. Brez pobožnosti ni potrpežljivosti. Ako kmet postane mlačen v veri, jenja biti potrpežljiv. In to ne velja samo v kmetu, ampak o vsakem stanu. Kdor neha moliti, tega stan neha veseliti, posebno če ga zadene kakšna

nastop našega prestolnega naslednika kot napoved boljših časov, kot veselo nadejo važnih političkih izprememb. Vsi, pravimo; samo eden ne, ki se je sicer dozda še v vseh ozirih pokazal za najslabšega poslanca, kar smo jih kdaj imeli na Dunaju, ki je pa z ozirom na nastop Franca Ferdinanda prekosil samega sebe v divji neprimerni strasti in popolni politički zaslepljenosti. Ta eden je dr. Tavčar. Komur njegovo postopanje z ozirom na nadvojvoda Franca Ferdinanda ne odpre oči, temu ni pomagati. Dovolj o njem, ker za pametne ljudi je on politički ubit, in samo še psihiatriška prikazen.

Naše vrste bodo pa odslej še tesnejše stopale v boj pod praporom, ki ga je razvil naš prestolni naslednik in na katerem se leskeče napis: Katoliška in vsem narodom pravična Avstrija!

Občinske volitve v Kranju.

Kranjskemu obč. zastopu silno prede za prihodnje volitve, zato mu je prišel že na pomoč njegov glavni jerob „Slov. Narod“. Čeravno bi imel sedaj za časa volitev dosti posla v svoji hiši, poteguje se za tukajšnjo svojo mladoletno strančico. Malčka „Gorenjčka“ je postavil v kot, ker se mu ni prav obnašal, ter sam prevzel vodstvo za prihodnje občinske volitve. Povod temu mu je dal volilni imenik, naš priziv in njegova rešitev.

Ker se je že dolgo poprej debatiralo o tem imeniku, posebno iz koliko volilcev bo sestavljen drugi razred, bili smo radovedni, da si ga malo bolj ogledamo.

Na prvi pogled so nam bile očite pomote in nedostatki. Pogrešali smo skupno svoto davkov, kakor jo zahteva § 12. volilnega reda. V tretjem razredu je bilo izpuščenih več volilcev, ki niso njih pristaši. Zopet drugi so bili „po pomoti“ vpisani v drugo občino, toraj bi bil njihov glas neveljaven. Komisija je te nedostatke popravila, branila pa se je ugoditi reklamaciji glede prvega in drugega razreda.

V prvem razredu je bilo vpisanih pet suplentov c. kr. gimnazije. § 1. f. volilnega reda pa določa, da imajo tam pravico voliti „vodje, profesorji in učitelji višjih učilnic v občini“. Nikjer pa ni povedano, da imajo pravico voliti „uslužbenici“ dotičnega zavoda, kakor „Slov. Narod“ sam nazivlje v ravno tem članku suplente c. kr. gimnazije. V resnici se za nje ne zmenijo dosti, ker vedo, da ti ne bodo odločevali. Rabijo jih kot sredstvo, da bi ne bilo preveč očitno, ko bi se branili popraviti samo

drugi razred. Tu je važen vsak glas, ker ima celi razred le 24 volilcev. Edini meščan, ki voli z uradniki v prvem razredu, plačuje toliko davka, da preostaja približno 2994 K, ako se razdeli davek v tri enake dele, kakor to zahteva § 13. Kako pa je komisija delila to vsoto?

Ves davek skupaj znaša približno 48.265 K torej spada na vsaki razred 16.088 K. Ker plača prvi razred 19.083 K, torej preostaja 2944 K. To vsoto je razdelila komisija na ostala dva razreda takole: $\frac{1}{6}$ te vsote dala je na drugi razred; vpisala je 20 volilcev, ki so vplačali skupno vsoto 13.555 K, drugih $\frac{6}{6}$ pa na tretji razred, ki plača 15.626 K. Zakaj so v drugi razred, ki ima itak samo 24 volilcev, vpisali samo 20 volilcev nam pove imenik. Tu je drugi razred prekinjen ravno tam, kjer pridejo trije meščani, ki niso njih pristaši. Hvaležni bomo „Slovenskemu Narodu“, če nam navede tisti §, po katerem je naša komisija sestavila ta volilni imenik. Zatorej mislimo, da je bila naša pritožba zoper njega opravičena in zato je c. kr. glavarstvo naši pritožbi tudi ugodilo. Seveda jim to ni bilo všeč. Spravili so se na občespoštovanega g. c. kr. okr. glavarja, ki ni mogel odobriti takega postopanja, temveč je bil primoran po postavi pravično razsoditi.

„Slov. Narod“ sicer zagotavlja, da ta razsodba na izid volitev ne bo imela nikakega vpliva, vendar pa očita g. glavarju, „da se postavi v jedno vrsto z dvomljivimi elementi, da bi odstranil jednega najboljših županov, kar jih na Kranjskem sploh imamo“. Kateri so vendar tisti dvomljivi elementi, s katerimi se družijo c. kr. glavar? Mi jih ne poznamo. Na naši strani je jedro pravega meščanstva, kateremu se ne more nič nepravilnega očitati, ki svoja gospodarstva sami vodijo in si od zaprašenih juristov ne bodo dali zapovedovati. Če bi imeli polovico teh meščanov na svoji strani, ne bi se tako tresli za svoje stolčke na rotovžu.

Trudite se že dolgo časa na vsakovrstne načine, kako bi spravili g. glavarja ob ugled, s čim bi ga zatožili na pristojnih mestih, kako bi ga odpravili iz kraja! In zakaj vse to? Ker je samostojen, odločen, pravičen in nepristransk izvrševatelj postave, — ne pa vaš ponižni sluga, ki bi se udal vašemu terorizmu. Tako izvrstnih juristov in vestnih uradnikov je treba iskati in vsako mesto si lahko častita, da ga ima za glavarja, zato pa tudi vživa splošno spoštovanje! Nam je prav ljubo, da je ta zadeva prišla v javnost. Naj jo izvedo merodajni krogi, posebno pa Nj. eks. baron Hein, da se prepriča, kje je resnica in da je takim denuncijantom in lažnikom najboljši odgovor — pokazati vrata!

nesreča. Po tem takem kmeta ne veseli več plug, krojača šivanka, čevljarja kopito in kovača kladivo. Vse mu, kakor se pravi, mrzi, ali zato ga tem več veseli gostilna. Star ali zlat pregovor pravi: moli in delaj! Da človeka delo veseli, mora moliti. Kdor te dve besedi raztrga, kdor od dela odtrga molitev, tega delo neha veseliti, temu delo ni več v blagoslov, ampak v prokletstvo.

Kakor molitev brez dela ni nič vredna, tako je delo brez molitve še hujske. Čim manj ljudij na svetu moli, tem več je lenuhov, tem več je ničvrednežev in še k temu pristavim, tem več je — potepov.“

„Ha-ha-ha,“ smejali so se vsi.

„Ta je v to vbil žrebelj, ta naš mojster Žrebelj“, kimal je stari Vrana veselo z glavo. „Se-ve, se-ve!“

„Ako dela molitev brez dela“, nadaljeval je kovač „iz ljudij, največ iz žen, one znane žene, katere bi Bogu — na videz! — vgriznile noge in ljudem srce (z obravnavanjem), potem delo brez molitve dela potepe. Glejte, predragi, mojo močno roko“, pri teh besedah je kovač pokazal svojo desno roko, „ta-le roka bi ne bila več tako močna, ako bi se zjutraj in večer ne sklepala k molitvi. Ako bi ne molil, že davno ne bi bil kovač. Saj ni nobena malenkost, po zimi in po leti delati v odprti kovačnici, zdaj se pripekati pri ognju, zdaj zopet zmrzovati pri konjskem kopitu. Če je kmečki stan težaven, kovaški stan je še težavnejši. Zato tudi ta dva

stanova živita v pobratimstvu. Zavolj tega tudi kmet ne pusti kovača nikoli na cedilu. (Veselje med sosedi.) Saj vendar veste, da so tam nekje v Mačjem dolu namesto kovača obesili — „Krojača!“ vskliknil je od zadaj stari Vrana. Nastal je splošen smeh, tako, da je kovač moral nekaj časa prenehati.

Mojster Šivanka se je v zadregi praskal za ušesi.

„No, zavolj tega“, reče kovač prostodušno, „se Vam ni treba jeziti. Jaz sem hotel samo toliko reči, da, kdor more težko delati, mora tudi veliko moliti, da bi mu Bog dal sveto potrpežljivost. Pravim veliko moliti. S tem nočem reči, da mu je treba dolgo na kolenih klečati, ampak večkrat po dnevu k Bogu svoje misli povzdigniti, da bi, kedar ga pri delu kaj neljubega zadene, koj ne preklinjal, ne razbijal, ne mučil živine in čisto i svoje žene in otrok, ampak k Bogu v nebesa se zatekel po sveto potrpežljivost, tako da bi vsako delo začel ter končal le z Bogom. In če tega ne stori, potem res kmetovanje in kovačevanje lahko človeku preseda.“

Vprašam vas, gospod Šivanka in vas gospod Vaga, in vas, gospod župan, zakaj zaničujete osebo, katera le moli in ne dela, in zakaj pa ne ob enem tudi ono, katera dela, veliko dela, a ne moli? Vi mi odgovorite prav dobro za to, ker tisti, ki dela, je zmirom pomilovanja vreden, naj moli ali pa ne moli. Da, res najbolj pomilovanja vreden je človek, z neumrjočo dušo vstvarjen in s krvjo Božjo odkupljen, koji se od jutra do noči

Izvirni dopisi.

Iz Idrije. (Dvojna mera naših liberalcev.) Vedno in povsod kriče naši liberalci, da le oni hočejo pomagati delavcem, da se le oni trudijo za zboljšanje gmotnega stajna delavcev. Kdor si pa njihovo ravnanje ogleda nekoliko bližje, prav kmalu spozna, da se naši liberalci sicer res trudijo, da bi pomagali do boljšega blagostanja — toda ne delavcem — temveč — edino le sebi. Da je temu res takó, dokazuje njihovo lastno glasilo, skrajno nesmislna in nepotrebna „Jednakopravnost“.

Pod zaglavjem „Koncesijo za krčmarsko obrt“ pišejo ti „delavski prijatelji“ v 2. številki „Jednakopravnosti“, da prosi delavec Anton Kogej koncesije za krčmarsko obrt v svoji hiši na „Čerinovši“ in v hiši Jere Križič v Idriji št. 424. In ali mislite, da liberalci privoščijo temu delavcu, ki ne pripada njihovi stranki, ta mali košček kruha, za katerega prosi? Kaj še! Liberalci se temu na vso moč upirajo ter utemeljujejo to svoje zaviranje na tako čuden način, da se prav očitno in jasno kaže, na kakó različen način merijo sebi ali pa svojim političnim nasprotnikom. Kar velja za liberalce, to ne velja za vas delavce, ki še niste uklonili vratu liberalnemu nasilstvu!

Oglejmo si torej to njihovo čudno mero nekoliko. — V omenjenem sestavku utemeljujejo svojo odklonitev s trditvijo, da je „Čerinovšu“ vis-a-vis gostilna liberalca Grudna. Kdor pa vé, kje je „Čerinovše“ in kje Grudnova gostilna, temu je pač tudi znano, da ti dve hiši niste tako blizo skupaj, kakor bi si kdo domišljeval po gorenji frazi, „vis-a-vis“, temveč, da je od prve do druge dobre pol ure hoda. — Tako sodijo liberalci o prošnji delavca neliberalca; a drugače zopet sodijo o prošnjah za koncesijo, katere vlagajo njihovi pristaši. Za koncesijo je prosila županova svakinja Fani. Proti podelitvi seveda tu ni bilo nikakih pomislekov, dasi — čujte in strmite, — je na desni in levi, torej v v obeh sosednjih hišah gostilna.

Pa idimo še dalje. — Omenjeni človek pravi, da „se nobeni opuščeni gostilni ne sme več dati koncesije, ako se hoče varovati borni obstanek drugih gostilničarjev.“ Tu so liberalci očetovsko skrbni za obstanek drugih gostilničarjev, medtem ko prosi imenovani Kogej le za to, da bi se mu podelila ista koncesija, katero je imela doslej Jera Križič, od katere je Kogej kupil njeno hišo. Tu se prav za prav ne gre za novo koncesijo, temveč le za to, da bi ista prešla od prejšnje posestnice Križič na novega posestnika Kogej-a. Sicer je skrb občin-

trudi, kakor črna živina, pa — ne moli Vprežen konj se trudi, dokler ne omahne. On pade brez usmiljenja, pade k večjemu z bolnim počutkom utrujenosti. Ako pa omahne človek pod težkim bremenom, vzbudi se v njem obupnost, njegovo srce se vpenja zoper takšno usodo, ki ga je obsodila k takemu težavnemu delu, dočim drugi lenobo pasejo v največji razkošnosti. Res prenesrečen je človek, ki težko delo opravlja, a — ne moli. In ne le nesrečen za se, ampak tudi za druge, nesrečen za svojo ženo in otroke, nesrečen tudi za svojega gospoda. Človek, ki težavno delo opravlja brez molitve, je sličen sužnju iz paganske dobe. Suženj v starem Rimu je moral po dnevu pri najslabši hrani težavno delati. Če se je utrudil in malo počival, že je stal za njim nadzornik z bičem v roki. Po noči so ga pa zaprli v zadublo luknjo in z verigami privezali. Njegovo telo je bilo strašno medlo in celo z ranami pokrito. Zato je tudi takrat veliko suženjev obupalo. Staremu, ali pa za delo že nespособnemu sužnju so dali prostost, da bi mu gospod ne moral dajati hrane. Sužnja, ki je dobil kakšno neozdravljivo bolezen, so vrgli na znani otok v Tiberu, kjer je moral, ako se sam ni utopil, od lakote umreti. Takšnega življenja v stari paganski dobi se iznebiti, bilo je mogoče ali s samoumorom ali s puntom. Sužnji v starem Rimu so se često zoper svoje gospode — mučitelje spuntali, ali posledica takih puntov je bila smrt na križi.

(Koniec prihodnjic.)

skega odbora za krčmarje prav lepa reč, ako bi se ista dosledno izvrševala. Toda tu vidimo ravno nasprotno. Ko sta prosila za koncesijo — in sicer za popolnoma novo — že zgoraj omenjena Fani in liberalni pristaš Kobal, takrat se pa ni prav nič oziralo na druge krčmarje, temveč se jim je koncesija prav hitro in brez vseh pomislekov podelila.

Najzanimivejši in ob enem tudi skrajno neumen pa je v omenjenem članku odstavek, ki se doslovno glasi: „Še bolj nedopustna je pa podelitev koncesije iz osebnih ozirov. Kogej je mož v najboljših letih ki si lahko na teži način služi kruh.“ Ali si že kedaj čul slovenski svet toliko neumnost zverženo v jeden sam stavek, kakor jo je tu zveržila liberalna modrost. Tisti liberalci, ki vedno in na vsa usta kričé, da le oni hočejo delavcu olajšati njegovo težavno stališče, isti liberalci niti nemu delavcu, ki slučajno ni pristaš liberalne klike, ne dovolijo, da bi si olajšal svoje težavno delo s tem, da bi zamenil težki kruh delavca-rudarja z nekoliko lažjim, z nekoliko manj napornim. Seveda liberalci se za-se ne držé tega načela, kar najbolje dokazuje župan Lapajne in njegov trabant Perko. Težko delo študiranja njima ni dopadlo, zato sta oba obesila študije na kol in lotila sta se lažjega posla. Lapajne se je lotil trgovine s čipkami, ki je prav primeren posel za slabotne ženske, ne pa za moža „v najboljših letih“, kakor je župan Lapajne. Njegov tovariš Perko, ki je pa še močnejši kakor pa Lapajne, lotil se je pa še lažjega dela.

Delavci, ali sedaj spoznavate, kako vam hočejo pomagati liberalci? Ali ne vidite, da so liberalci vaši najhujši nasprotniki, bodi si, da že pripadate katoliško narodni ali pa socijalno-demokratski stranki? Oboji imamo skupnega nasprotnika in, ako ga hočemo premagati, moramo se mu odločno postaviti v bran!

Politiški pregled.

Naval na katoliško cerkev, kojega so povzročile vse liberalne stranke brez izjeme in ne glede na narodnost, ima za cerkev in vero prav ugoden uspeh. V nedeljo so se vršili v Gradcu in na Dunaji misijonski sprevedi in ti so pokazali, da stoji cerkev na trdni skali in da je ne bo liberalno framazonski napad premagal. Ljudstvo se je vdeležilo v ogromnih večinah teh sprevedov in udeležili so se jih najvišji dostojanstveniki vojaškega in civilnega stanu, kakor tudi knezi, grofje itd. Videlo se je, da ti ljudje hočejo pokazati se za katolike in protestovati proti novi struji ki uči: proč od Rima! kar toliko velja kakor: proč od Avstrije!

Katoliški poslanci na straži. Mej sejo drž. zbora dne 23. t. m. so se zbrali pri grofu Vetterju odposlanci konservativnega veleposestva, poljskega kluba, slovanskega in katoliškega centra ter so zahtevali od predsedstva odločnih korakov proti napadom v državnem zboru na katoliško cerkev.

Med Avstro-Ogersko in Meksiko bodo obnovili diplomatsko zvezo, ki je bila pretrgana celih 33 let, to je od tedaj, ko se je cesar Maksimilijan bojeval z Meksikanci. Imenovan bode najbrže v kratkem eden zastopnik naše monarhije za Meksiko, in istotako bode meksikanska vlada imenovala svojega zastopnika za Dunaj.

Dunavsko mornarico hočejo Ogrji pomnožiti ter si zagotoviti za prihodnje leto v to potrebni denar. Ko se izvrši regulacija Dunava, bo isti ploven tudi za vojne ladije, in ker bi bila v slučaju vojne nevarnost večja, kakor doslej, hočejo primerno pomnožiti mornarico.

Bolezen dveh katoliških politikov. Z Dunaja se poroča, da je poslanec knez Liechtenstein nevarno obolel, iz Linca se pa poroča, da je tudi dr. Ebenhoch močno bolan.

Boj proti Poljakom na Pruskem se nadaljuje z vso silo na vseh koncih in krajih. Vlada in njeni organi so poskušali že vsa mogoča sredstva, pritiskalo se je na poljsko duhovščino, na učiteljstvo, na kmečko prebivalstvo in na mladino v nižjih šolah, a vse to dosedaj ni mnogo koristilo, ker poljski živelj še vedno ni

zatrt in poteptan, kakor si ga vlada želi, in je med Poljaki še vedno dosti posvetne inteligence, ki stori svojo dolžnost v obrambo tlačnega naroda. Sedaj so se vrgla pruska oblastva na dijaštvo; zasledujejo vse one gimnazije, ki kupujejo poljske knjige, da, celo pisem ne dobé dijaki prej v roke, predno jih niso pregledali višji organi. Sploh je dijaštvo pod vednim nadzorstvom, na sprehodih in doma. — Vender tudi ta novi napor pruske vlads ne bo dosegel uspeha; naj bodo okovi, s katerimi oklepa krivični Prus viteški poljski narod, še tako silni, duha, po svobodi koprnečega, zvezati ne morejo.

Kongres evropskih vladarjev. Ruski car je storil neke korake za kongres vseh evropskih vladarjev, ki naj bi se vršil v poznem poletju ali pa v zgodnji jeseni. Na tem sestanku bi se vršil razgovor o vseh važnejih mejnarodnih vprašanjih.

Anarhisti. Po raznih listih čitamo, da se je napotilo iz Amerike v Evropo nekaj anarhistov, kate im je namen najprej umoriti nemškega cesarja ter še par drugih. Redarstvo v Nemčiji je, umevno, na nogah.

Vojna v Južni Afriki. Buri se spretno gibljejo. Angleži nič ne vedo, kake načrte imajo in niti ne vedo, kje se sedaj nahaja Dewet. 39 kompanij angleških prostovoljcev je izjavilo, da gre domov. To je hud udarec za Angleže. Krüger je vsprejel odposlanca generala Bothe z važnimi dokumenti in poročili z bojišča. Botha opisuje položaj angleške vojske kot žalosten in upa na konečno zmago Burov.

Domače novice.

Javna predavanja „Slov. kršč. soc zveze“ so se preteklo sredo zaključila s predavanjem g. dr. Kreka o alkoholizmu. Vseh predavanj je zveza priredila v pretekli poslovni dobi 31. Me seca oktobra se javna predavanja zopet prično.

Pobalivstvo inteligence. V istem listu, v katerem „Slov. Narod“ sporoča, da so bili voljeni v občinski svet njegovi pristasi: dr. Kušar, dr. Majaron, dr. Požar, Senekovič, Svetek, Šubic in dr. Tavčar, naštevajo se tudi telesne hibe mož katoliško-narodne stranke: jednemu se očita pleša, drugemu krajša noga itd. Kar je bilo doslej navadno le pri pobalinih, to se je udomačilo sedaj pri glasilu inteligence. Ne vemo, kako se počutijo zgoraj omenjeni občinski svetniki pod to streho, istina pa je, da jih pobalinsko glasilo deva v svoje vrste. Na tem napredku ravnatelj in advokatov mi le čestitamo.

Predsednik „Družbe sv. Cirila in Metoda“ o izjavi nadvojvode Frana Ferdinanda je zapisal na adresu katoliškega šolskega društva na Dunaju v „Zgodnji Danici“ te-le besede: „Častitati je društvu na toliko nenavadni, kot za nje mero dajni odliki. Ta nadvojvodov čin utegne pa biti tudi naznanovalec nepreračunljivih posledic katoliškemu šolstvu na Avstrijskem“.

Občinske volitve v Ljubljani so bile včeraj končane. „Narodova“ stranka jih ne more biti vesela. V III razredu je proti soc demokratom razvila živahno agitacijo z izvoščki, golažem, pivom in raznimi „lepimi“ ljudmi, a ni spravila zase več na volišče nego 25 odstotkov volilcev. Vseh volilcev se je udeležilo volitve v III. razredu 30 odstotkov, 70 odstotkov volilcev pa je ostalo doma. Tudi v II. razredu so „zmagali“ magistratovci, katerim so mnogo strahu napravili Nemci, ki so se pokazali na volišču. Namen Nemcev je bil potisniti Hribarja na tako nizko število glasov, da bode drugo leto moral biti zopet voljen. Ta načrt se je posrečil. Zanimivo je bilo videti Hribarja, kako je pošiljal po Ljubljani agitatorje s svojimi vizičkami, pa vse ni dosti pomagalo, kakor ni pomagala nobena njegova beseda, naj se dr. Triller sprejme za kandidata v II. razredu. V I. razredu so bili to pot brez boja izvoljeni magistratni kandidatje. Naj manj glasov sta dobila dr. Hudnik in dr. Stare. Trnovski župnik Vrhovnik se je pokazal trikrat na volišču za liberalce. Glasoval je celo kot katoliški župnik za odbornika nemške protestantske občine lekarnarja Trnkocyja! Res čeden katoliški župnik! In potem se ta človek

čudi, da ga značajni Trnovčani ne marajo. Čujemo, da so uloženi protesti proti volitvam, katere je vodil leta 1899. nepostavno izvoljeni Ivan Hribar.

Kak je ljubljanski obč. zastop. pokazalo se je zopet pri letošnjih občinskih volitvah. Izvoljenih je 5 uradnikov, 4 odvetniki, 1 učitelj, 1 lastnik tovarne, 2 veletržca, 1 lekarnar, 2 ravnatelja bank, 2 gostilničarja, 1 mesar, 1 izvošček in 1 skladiščni mojster. Ljubljanski obrtniki bi pač morali biti drugače zastopani.

Petindvajsetletnica Vincencijeve družbe. Najodličnejše socijalno društvo naše dežele je preteklo sredo praznovalo svojo petindvajsetletnico. Koliko dobrega je to društvo naredilo revežem, tega ni mogoče popisati. V stolni cerkvi je bila v sredo ob polu 7. uri sv. maša, katere so se udeležili društveniki, podpirani reveži in gojenci društvenega zavetišča „Marijanišča“, ki sedaj oskrbuje 188 dečkov. Za delo krščanskega usmiljenja je govoril presvetli g. knezoškof, ki je tudi daroval sv. mašo in obhajal navzočne. Ob 6. uri zvečer je bil slovesen shod v Marijaniški dvorani, kamor je tudi prihitel naš ljubljenski višji pastir. Predsednik g. kanonik in stolni dekan Zamejic je razvijal društveno delovanje v pretekli dobi, spominjal se za društvo zaslužnih mož, društvenega ustanovitelja kanonika g. dr. Gogale, prošta dr. Jarca, dr. Lampeta, g. Jerina, ki je zapustil družbi hišo, ki bo postala takrat, ko preide popolnoma v družbino last, zavetišče za krakovske in trnovske otroke. Družba ima poleg ljubljanskih konferenc tudi vspešno delujoči konferenci v Idriji in v Trziču. Govorila sta pri slovesni seji g. P. Hajdrich in g. Röger, značilno pa je, da k proslavi te, seobno za ljubljanske reveže važne 25letnice ni prišel niti ljubljenski župan Hribar, niti „delavni“ drž. poslanec ljubljanskega mesta dr. Tavčar. Seveda Vincencijevi bratje osebno obiskujejo reveže v njih ubožnih stanovanjih in jim pomagajo ter na njihovih shodih se ne govore liberalne fraze in se tudi šampanjca ne pije. Hribarju bi bilo svetovati, da bi pristopil k Vincencijevi družbi, da dobi vsaj pojem o ljubljanski revščini.

Dr. Tavčar v družbi nemških radikalcev. Znanega nemškega kričača Schönererja glasilo: „Unverfälschte deutsche Worte“ prinaša število odpadnikov od katoliške cerkve od 1. aprila do 31. decembra leta 1900. Iz tega posnamemo, da je v 97 krajih odpadlo 1335 katoličanov, največ odpadnikov šteje Češka. — V teh letih, odkar se je pričela satanska gonja zoper katoliško cerkev, znaša število odpadnikov 11.355, navidezno veliko število, v resnici pa je majhno, če vpoštevamo vsa sredstva, s katerimi delujejo ti prusaški policaji. Seveda so vsi ti odpadniki le taki ljudje, ki tudi prej niso hodili v cerkev, še manj prejemale sv. zakramente, torej se tudi protestantska cerkev ne more ponašati z njimi. — In s temi odpadniki glasuje slavno znani dr. Ivan Tavčar iz same mržnje do katoliške cerkve in njenih služabnikov. Pomilujemo ljubljanskega mesta volilce, ki so si izbrali takega zastopnika v državni zbor!

Volilna pravica in liberalci. Pretekli teden so imeli povodom ljubljanskih občinskih volitev socijalni demokratje po Ljubljani par shodov. Posebno trdno so socijalni demokratje prijeli liberalce za razširjenje volilne pravice v ljubljanski občinski zastop. Tako razširjenje volilne pravice so liberalci obljubovali soc. demokratom leta in leta, da so soc. dem. ž njimi šli v boj proti „klerikalcem“. Etbir Kristan je javno izrekel: „Liberalci so slovesno dano obljubo pojedli kot stara baba, in liberalna stranka je delavstvo osleparila. To ravnanje, ki se je ponavljalo leto za letom, se ne more imenovati drugače kot politično sleparstvo.“ Bivši prijatelji se bodo pač dobro poznali mej seboj, zato je ta sodba za liberalce značilna.

Nekaj o organizaciji. Iz Gorenjskega se poroča: Že star običaj je, da napravi marsikdo v poletnem času kako potovanje v razvedrilo. Tudi duhovniki radi potujejo, da se odpočijejo nekoliko od napornega dela. Pogostokrat se dogodi, da zaide ta ali oni duhovnik ali tudi drugi

katoliški mož v gostilne, kjer najde samo liberalno časopisje in poleg tega mora slišati marsikatero zabavljico ali drugo pikro opazko. Mnogi so se že sami prepričali o tem. Vsem poštenim bode torej ustrezno, ako duhovniki v onih krajih, kamor navadno zahajajo tujci nasvetujejo krščanskim gostilničarjem, naj svoje gostilne inštruirajo v katoliških listih. S tem bodo koristili samim sebi, ob enem pa tudi potovalcem, da ne bodo nosili denarja nasprotnikom.

Železniški odsek in naši poslanci. V železniškem odseku je dr. Šusteršič naznanil, da bode pri razpravi o železnicah druge vrste sprožil razne zahteve glede lokalnih železnic na Kranjskem. Dr. Šusteršič je grajal, da je vlada premenila lansko predlogo in opustila kolodvore v Novemu, Boh. Beli ter na Rečici ter določila kolodvora v Štengah in pri predoru nad Blejskim jezerom, kjer ni nobene vasi, razun nekaterih osamelih vil ob jezeru. Konečno je dr. Šusteršič ministru toplo priporočal, da se podjetniki v prvi vrsti ozirajo na domače delavce, za katere naj se določijo minimalne plače in maksimalna delavna doba. Z drugimi besedami: pri oddaji dela naj vlada v pogodbah s podjetniki določi prave meje za plače in delo. Istotako naj se vlada ozira v prvi vrsti na domače prebivalstvo. V tem smislu govornik opozarja tudi na Kropo, kjer morejo zadruga in drugi zasebniki prevzeti naročila glede železja. Železnični minister je odgovarjal dr. Šusteršiču, češ, da nadrobni načrti za bohinsko železnico še niso gotovi. Pri dotičnih obhodih in komisijah bodo mogli udeleženci tudi glede kolodvorov izražati svoje želje. V železniškem odseku so sprejeti že skoro vsi paragrafi investicijske predloge glede druge železniške zveze s Trstom ter bode končno ta del predloge v odseku rešen v terek.

Dr. Tavčar je tudi član železniškega odseka, a še ni sprožil nobene besede ni v svojem in v imenu dr. Ferjančiča, pač pa tiči že ves teden v Ljubljani ter raje izvršuje pri sodnji svoj advokatski posel, s katerim se več zasluži, nego z delom v državnem zboru.

„Narodov žolč“ se je pretekli teden dvakrat zilil. Prvič se mu je zilil žolč, ko je naznanjal, da so „klerikalci“ kupili Miličevo tiskarno v Ljubljani, drugič pa se mu je obnovila ta bolezen, ko je naznanjal, da je grajščina Pleterje v Gorjancih prišla v last „mrtve roke“, ki pa bode ondodnemu ljudstvu gotovo več dobrega storila, nego Slančeva roka.

Novice za „inteligenco“. Javna predavanja v „Katoliškem Domu“ dobe konkurenco. Ker je dr. Krek predaval o protialkoholizmu, nameravajo prijatelji Janeza Tavčarja prirediti v tukajšnjem „Narodnem Domu“ predavanje o alkoholizmu z demonstracijami. — Dr. Tavčar je prišel z Dunaja na dopust, ker je imel na Dunaju vsako noč hude sanje. Vsako noč se mu je sanjalo o delu. — „Slov. Narod“ je ta teden zagrešil zanimivo tiskovno pomoto. O nekem predsedniku liberalnega društva je zapisal, da je predčednik. Liberalno društvo „Narod“ toži. — Prosenc se je zavaroval proti vetru, ker mu je Ilija Predovič pri obč. volitvi očital, da se obrača, kakor veter piše. — Avgust Erzin izda posebno zahvalno pismo napredni „inteligenci“, ker je počasi spravila v obč. svet že tri može, katere je on časih priporočal, namreč Kozaka, Bolčevega Pepeta in Goršeta. Erzin je zadovoljen, da si inteligenca pusti od njega izbirati svoje može. Ako se bodo v obč. svetu Erzinovi može tako množili, tedaj Erzin dobi naposled še „penzijo“. — Ljubljanski redar je zadnjič aretiriral tri gospode. Pri zaslišanju je povdarjal, da jih je aretiriral radi tega, ker so peli kvartet. — Hribar je prodal svoje konje Tavčarju, za Zancka se še nista zmenila. — Baraga je te dni v „Narodnem Domu“ izjavljal da ni praznoveren, ali kot trinajsti ne sede rad za mizo, ako je jedi samo za dvanajst oseb.

Kak narodnjak je vodja goriških naprednjakov. Poročali smo, da je bil vodja goriških „naprednjakov“ Andrej Gabršček radi pretilnega pisma g. dr. Gregorčiču obsojen na dva meseca zapora s postom. Najslabši utis je pri tem napravilo, da se je dal „prvoboritelj“ goriški,

Gabršček, zastopati po zagriznem lahonu in židu dr. Luzzattu iz Gorice, to pa toliko bolj, ker bi bila v tem slučaju prilika, da bi se državnega pravdnika prisililo, ko se gre za slovenske stranke, da bi govoril vendar enkrat slovenski. Res lep naprednjak ta Gabršček.

Liberalci v Ribnici propadli! Iz Ribnice prihaja vesela vest, da se je ondi omajalo liberalno gospodarstvo. Liberalci so pri obč. volitvah propadli, katoliško narodna stranka pa si je pridobila večino občinskih odbornikov.

Občinske volitve v Kranju bodo za III. razred 2. maja, za II. in I. razred pa 3. maja vsakokrat popoldne.

Iz Tržiča. V predzadnji številki „Domo ljuba“ je omenil nek dopisnik iz tržiške fare zadnje državnozbornske volitve; ta dopis, ki poroča golo resnico je zelo razburil naše laži-liberalce, posebno njih poglavarja. Da je poročevalec pogodel pravo, se vidi iz tega, da se sedaj zagovarjajo naši liberalci po vseh nasprotnih listih. Najprvo sta prinesla „Slov. Narod“ in „Rodoljub“ dve suboparni poročili brez nog in glave, a to jim še ni bilo dovolj. Za navedenima listoma pricapljal je konečno tudi umazani „Gorenjec“ skoro z istim dopisom le s to malo razliko, da je ta zadnji dopis skrpan tako budalostjo in poleg tega še v tako nizkotnem tonu, da se takoj spozna, kdo je njegov duševni oče. Pa to je umevno! Če se človek vedno valja v gnojnici navedenih listov, ne more skovati dostojnejšega dopisa, kakor ga je naš znani dopisun. Na neumnosti nagromadene v teh spisih ne odgovarjamo, ponavljamo le suho dejstvo, da so kljub strastni agitaciji propadli liberalci v V. in III. kuriji. — Capito?

Romanje v Lurdu. Odbor za prireditev tega romanja je v dogovoru z dunajsko firmo Cook et Son, ki bode prevzela vodstvo, oskrbela vozne listke, stanovanje in hrano na potu in v Lurdu. Cena je začasno določena tako: I. razred K 420, II. razred K 342, III. razred K 255 20; kajpada bi pri tem morali Slovenci računati še vožni listek od doma do Št. Petra na Krasu, ozir. do Reke. Vender bo odbor udeležnikom že naznanil, kdaj naj pošljejo denar za potnino. Poskrbelo se bode tudi, da bomo potovali le po dnevu, zakaj po pravici se marsikdo ponočnih voženj boji. Tudi še ne moremo natančno zaznamovati dne, kdaj odidemo, le toliko je gotovo, da bomo v Lurdu Veliki Šmaren (15. avgusta). A da se bode moglo ukreniti vse potrebno o pravem času, še enkrat prosimo, naj se vsi, ki resnobno mislijo udeležiti se romanja, prijavijo ali svojemu domačemu župniku ali pa naravnost preč. g. kanoniku Andreju Karlinu v Ljubljano in sicer do konca aprila. Odboru je do tega, da spozna, ali se bode prijavilo dosti udeležnikov za posebni vlak, kar bi imelo kajpada marsikako ugodnost za romanje.

V Šmariju pri Jelšah se je vršil preteklo nedeljo ustanovni shod katoliškega političnega in izobraževalnega društva ob mnogobrojni udeležbi ljudstva. Tudi liberalci so isti dan ondi zborovali, a dopoldne.

V Smariju pri Jelšah se je bilo nagnalo skupaj nekaj liberalnih kmetov, ki so najprej bobnali ob boben svoje dobre katoliške vere (kar je jako sumljivo), potem pa napadali duhovne in dr. Ploja, hvalili pa + + + dr. Tavčarja. „Slov. Narod“ je vsled tega veselja pijan. Neki kmet je rekel na shodu, da so kmetje vsi kristijani, ki imajo vero, katero je učil Jezus Kristus, in katero oznanjuje cerkev — dr. Tavčar bi pa vse duhovne, to je učečo cerkev, rad požrl, zidane cerkve so mu pa znamenja naše sužnosti. Ako je vkljub temu nasprotju vendar mogoče, da se najde štajerski kmet, ki Tavčarja hvali v trenotku, ko se ponaša s svojo dobro vero, se vidi, da je moral ta kmet pasti na glavo. Da so pa tej budalosti mogli pritrjevati tudi drugi dokazuje le, kako malonekateri štajerski kmetje poznajo, največjega sovražnika katoliške cerkve. Sicer je pa tudi istina, da je duhovščina po Štajarskem za organizacijo premalo storila in da jo utegne prav ta slučaj vzdramiti iz njenega dremanja, izvirajočega iz neumestnih obzirov in prezaupne mehkosrčnosti.

Sad narodnonaprednih starišev že zori Tam nekje pri Biljah je ljudska šola, v katero hodi tudi par razposajenih otrok naših naprednjakov. Namen njih je čist in jasen, ker so si postavili liberalce za angelje in liberalne liste kot berilo za evangelij. Ker pa ravno duhovnik in učitelj sporazumno delujeta in jim ne pustita javno razsajati, jeli so otroci v cerkvi in v šoli nagajati in se ustavljati. Napredni stariši jim pa dajejo potuho. Bilo je dne 22. marca t. l. Dva taka 12letna otroka sta zbežala iz šole od kršč. nauka, kričeč: „Kaj pravi ta h . . . . v f . . . ! — Dne 1. aprila t. l. zijal je nek drugi nad navzočim očetom med ukom v šoli: „Kaj čem tej h . . . . i kroti, takoj jo prerežem —“ in segal je po žepih. 14. t. m. preklinjal je neki otrok v cerkvi in bežal od krščanskega nauka in mati tega otroka je drugod dopovedovala, da ga je duhovnik v cerkvi preklinjal! — Le skupno in složno toraj gg. mlajši učitelji, naprednjaki zoré dober materijal, in ne bo dolgo, ko vas otroci zapode iz šole. Veselite se pa tudi vi naprednjaki, zlasti stariši! Vaši otroci bodo povračali vam, kar vi zdaj nam učiteljem in duhovnikom delite.

Odbor „Slov. kršč. soc. zveze“ se je sestavil v torkovi seji tako-le: Predsednik dr. Ev. Krek, tajnika Jož. Gostinčar in Iv. Štefè, blagajnik Jos. Sedmak in knjižničar Fr. Kos. Sklenilo se je, dne 16. junija prirediti izlet na Šmarno Goro, na katerega že danes opozarjamo somišljenike in bratska društva po Ljubljani in okolici. Po službi božji se bo vršila na Šmarni Gori ljudska veselica.

Mešanec iz Ljubljane v Trst. Dobili smo sedaj v tej zadevi naslednje uradno naznanilo: Po novem voznem redu z dne 1. maja 1901 ne bo mešanec št. 100/101 med Ljubljano in Trstom več prevažal ljudi, dočim bo vozil vlak št. 14/13, ki je ostajal doslej v Ljubljani, do Trsta oziroma iz Trsta. Že 30. dne aprila preneha osebni promet pri mešancu št. 100 od Ljubljane naprej; zato pa bo ta dan vlak št. 14 šel do Trsta.

Poljedelski odsek drž. zborna je imel 21. t. m. sejo, v kateri je poslanec Povše poročal o stanovski organizaciji kmečkega stanu. Razložil je slabo stanje kmetijstva in povdarjal, kako potrebno je, da se uzakoni vladna predloga o snovanju poljedelskih zadrug. Odsek je ploskal izvajanjem poslanca Povšeta in k sklepu ga je načelnik pohvalil za temeljito in strokovnjaško poročilo.

Prvi maj ljubljanski socialni demokratje letos ne bodo praznovali posebno hrupno. Večino socialnih demokratov je srečala toliko pamet, da ne bodo „praznovali“ 1. maj ves dan po gostilnah. Večina ne ostavi dela, pač pa se priredita letos še le zvečer pri Koslerju shod in veselica.

Cirkus Barnum & Bailey, največji cirkus sveta, pride prihodnji mesec v Ljubljano in priredi svoje predstave na velikem travniku ob Marije Terezije cesti.

Odlični gostje v Opatiji. Te dni je v Opatiji veliki vojvoda luksenburški praznoval svojo zlato poroko. Cesar je brzojavno čestital. Kralj in kraljica rumunska sta na potu v Opatijo. Tudi se čuje, da po leti prideta tja nemški cesar in cesarica.

Dvojezični napisi. Posl. Žičkar, Ploj in tovariši so v petek interpelirali trgovskega ministra: Iz katerih uzrokov noče c. kr. trgovsko ministerstvo dovoliti tudi slovenskih napisov na poštah uradih in pečatih, kakor to želi slovensko prebivalstvo? Mnogi okrajni in občinski zastopi so že prosili, toda odgovarjalo se jim je vedno, da dobe dvojezične, ko se stari obrabijo. Toda zgodilo se ni. Tako je v Ivanjih le 5 in v Radincih k večjemu 20 Nemcev, a poštni pečat je le nemški. Ali ni sramotno, da moramo Slovenci navzlic § 19. drž. tem. zakona še beračiti za take malenkosti!

Važen odlok finančnega ministerstva v zadevi pristojbinskega namestka. Državni poslanec Stojan je prejel na vprašanje glede uračunavanja aktivnih obresti sledeče pojasnilo: V priznatku premičnin, (obrazec B) se nahaja rubrika z napisom „Dospela in do 31. dec. 1900 tekoče obresti“. V to rubriko se obresti vpišejo v pomnoženje glavnice. Ako pa dotične obresti služijo le v poravnavo tekočih izdatkov (pri

obligacijah, ustanovah, beneficijah itd.), tedaj se dotična rubrika pusti prazna. (Fin. min. 19. marca 1901 št. 11.168) Ustanove, ki še niso od škofijstva potrjene, niso podvržene pristojbinskemu namestku. Ako so pa dotične glavnice izkazane v cerkvenih računih, naj se one izkažejo v priznatku, v opombi pa naj se pristavi: „še ni formalno vrejeno“, — Opozarjamo na to pojasnilo, ki je načelne važnosti. Dokazati treba torej, da dotične aktivne obresti ne pomnožujejo kapitala, ampak služijo le v poravnavo tekočih izdatkov, in nadarbina ali druga pravna oseba je prosta dolžnosti plačevati pristojbinski namestek.

Srbski gostje v Ljubljani. Pretekli teden je obiskalo Ljubljano na svojem znanstvenem potovanju več srbskih profesorjev in trgovskih akademikov.

Slovenska zmaga. Pri občinskih volitvah v Libučah ob Pliberku je dne 9. aprila v II. in III. razredu zmagala slovenska stranka, v I. razredu pa nemčurji, za katere se je največ trudil učitelj Hoelzl.

Prestop v unijatstvo. V petek teden je bila uložena prošnja na tržaški magistrat za izstop 306 rojanskih župljanov iz latinskega obreda v grški obred s staroslovenskim bogoslužnim jezikom. Seve teh ljudij pri izstopu ni vodila vera, ampak politika.

Ponesrečeni delavci. V Mariboru kopljejo jarke in polagajo cevi za vodovod. Kakor se pripoveduje, opušča se pri tem delu potrebna opreznost. Že nedavno je podsulo dva delavca, da so ju komaj rešili — enega z zlomljeno nogo, — a dne 19. t. m. zasulo je delavca Fr. Toplaka. Izkopali so mrtvega. Ponesrečenec zapušča ženo z dvema nepreskrbljenima otrokoma.

Otroka umorila sta v Majšperku nek viničar in njegova žena. 12letno deklico sta zadržala, jo na kose razsekala in v peči sežgala, v liste sta pa dala naznanilo, da se je deklica izgubila. Sedaj, po preteku dveh let, je zverski zločin prišel na dan.

Vinarska zadruga v Novem Mestu bo imela ustanovni shod v sredo dne 1. maja t. l. ob 10. uri dopoldne v novi gostilni g. J. Košaka v Novem Mestu.

Slovenski naprednjaki ne pojdejo v unijatstvo. Ta odlok bode menda v kratkem izdal izvrševalni odbor narodno napredne stranke. Vzrok za to je dosedaj toliko proslavljeni unijatski škof Drohobeky. Izdal je na svoje duhovništvo posebno okrožnico, v kateri poziva unijatsko duhovščino na delo za — Raiffeizeno ve posojilnice. Umevno, da slovenski liberalci s takim duhovništvom ne morejo imeti nobene zveze.

Mrtva roka. Nedavno umrli župnik č. g. Janez Debeljak se je v svoji oporoki spominjal mnogih cerkvenih ustanov in je poleg tega določil 4000 K za dijaško ustanovo ter po 600 K za 2 ustanovi ubožcem v farah Poljane nad Škofjo Loko in v Preddvoru.

Gospodarska organizacija. V Zagradcu je začela poslovati Raiffeiznovka „Hranilnica in posojilnica za občine Ambrus, Krka in Zagradec“. Ustanovni shod je bil 27. febr., na katerem je g. dr. Krek govoril posebno o pomenu Raiffeiznovih posojilnic.

Elektrika in tobačna tovarna v Ljubljani. Čuje se, da bode podjetništvo električne železnice prevzelo tudi vožnjo tovorov iz ljubljanske tobačne tovarne.

Slovinci na Koroškem vabijo k 12. letnemu občnemu zboru katoliško-političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem, ki se bode vršil v četrtek dné 9. maja 1901 v Celovcu v dvorani katol. rokodelskih pomočnikov. Začetek ob 2. uri popoldne. — Pri obč. volitvi v Grebinju so sedaj Slovenci propadli. Prve volitve je namestništvo razveljavilo.

Urednik Mandić je stal 23. t. m. pred potniki radi razžaljenja časti. Sodni dvor ga je oprostil, ker je bila stvar zastarela. Zagovornik dr. Gregorin in toženec sta govorila izključno slovenski.

Deželna podpora za napravo strelišč. Kakor prejšnja leta, je deželni odbor kranjski tudi letos dovolil 2000 kron v svrhu naprave novih odnosno spopolnitve že obstoječih strelišč

za streljanje zoper točo. Ker je pa potrebno, da se taka strelišča čim prej uredijo, se županstva v vinorodnih krajih na Kranjskem pozivljajo, da svoje prošnje najkasneje do 1. maja t. l. deželnemu odboru v Ljubljani predložijo. Pričakovati je, da tudi c. kr. poljedelsko ministerstvo enaki znesek v ta namen dovoli.

Samomor Kranjca na Dunaju. V parku ob Marije Terezije spomeniku na Dunaju so dobili ustreljenega Adolfa Cimpermana, krojaškega pomočnika pristojnega v Turjak. Do sobote tedna je delal pri tukajšnjem krojaškem mojstru Ivanu Potočniku. Njegov brat obiskuje v Ljubljani peti gimnazijski razred.

Osebnosti. Poročila se bode 23. maja t. leta princesinja Eleonora Windischgraetz, hči kneza Ernesta Windischgraetza, z najstarejšim sinom kneza Para, grofom Alf. Paar. — Častnim članom je imenovala občina Naklo na Goriškem vladnega svetnika g. Petra Laharnarja. — Č. g. Jožef Somrek je nastavljen kot kaplan v Št. Jurju v Slovenskih Goricah. — Farnim provizorjem v Št. Danijelu nad Pliberkom je imenovan č. g. Fran Meško, dosedaj provizor v Grebinju. — Poveljnik tukajšnje 28. pehotne divizije Rudolf pl. Chavanne postane feldmaršal lajtnant. — Umrli je 21. t. m. bogoslovec I. leta Karol Šali na domu v Češči-vasi, župnije Prečine. — Za voditelja okrajnega glavarstva v Sežani je določen g. A. Rebek, c. kr. namestništveni tajnik v Trstu. Gospod A. Rebek prevzame te dni vodstvo okrajnega glavarstva — Umrli je gosp. Jožef Pance, strojevodja Miličeve tiskarne in hišni posestnik. — Umeščen je bil v sredo na župnijo Selca čast. g. Tomaž Rožnik, dosedaj kapelan na Jesenicah. — Umrli je v Ljubljani soproga ključničarskega mojstra gospoda Rebeka, gospa Marija Rebek. — Poročil se je v Plznu gosp. Cecil Vašiček, član slovenske opere, z g. Frančiško Bláhovo.

Postojnski vodovod in uravnava vipavskih voda. Iz Postojne in Vipave se nam piše, da sta pregledavala prošli teden načrte za postojnski vodovod in za uravnava vipavskih voda c. kr. vladni svetnik v kmetijskem ministerstvu, g. Markus in deželni inženjer g. Ivan Sbrizaj. Po dobljenem utisu utegne načrt za postojnski vodovod, po katerem se ima voda z elektromotorji vzdigovati, ngajati tako, da je v kratkem pričakovati ugodne rešitve tega, za Postojno najvažnejšega vprašanja. Načrte za uravnava vipavskih voda bo pa baje v marsičem spremeniti; vender se nadeja Vipavska dolina, da kompetentni faktorji tega vprašanja ne pusté z dnevnega reda, ker tukaj je pomoč ne le potrebna, ampak tudi nujna.

Najnovejše vesti.

Dr. Ferjančič poslanec gorenjskih mest snuje, da bi imel vender kako zaslonbo, ker ni v nobenem klubu za njega prostora, zadrugo sodnikov v zbornici, da bi si podpirali stanovske koristi. Gotovo mu bodo njegovi volilci zelo hvaležni, da je pozabil zastopati njih koristi, da si bo pa prizadeval za sodnike t. j. za-se. To je nekako lepa poslaniška morala, ki temeljuje edino le v liberalni ideji!

Isterski deželni zbor se skliče letos zopet v Poreč in ne v Koper.

Buri so na poti od Makadodorpa v Lydenburg obkolili četo majorja Twysorda. Major je mrtev, njegovi vojaki ujeti.

Razne stvari

Sijajen pojav katoliške zavesti na Dunaju. Na Dunaju se je pretekli teden vršil misijon v cerkvi sv. Štefana. Odlični cerkveni govorniki so govorili v natlačeno polni cerkvi. Pretekli ponedeljek je bil cerkveni obhod po mestu. Udeležilo se je obhoda 12.000 samih moških. Na čelu sprevoda je korakal pater Abel s prvimi aristokrati avstrijskimi. Sprevod je zaključilo 51 društev. Ko je sprevod prišel v cerkev, zadonela je raz kora cesarska pesem. Z glasnimi klici obljubovali so zbrani možje zvestobo Bogu in cesarju. Pater Abel je trikrat raz

prižnice pozval navzoče, naj po opravljeni po-božnosti zapuste cerkev, ker jih pred cerkvijo čaka še tisoče, ki bi želeli v cerkev. Dunaj je zopet pokazal svoje krščanstvo! Drugi dan so priredile cerkveni obhod aristokratske gospe. Na čelu krščanskih plemenitih gospoj je korakala prestolonaslednikova soproga, žena nadvojvode Frana Ferdinanda, kot živ, vspodbuden vzgled vsem krščanskim ženam, da je treba brez strahu javno kazati svoje versko prepričanje. Prestolonaslednik, ki je brez strahu obsodil grdo gibanje „proč od Rima“ in njegova nevstrašena visoka gospa, bodita vspodbujajoč vzor vsem tistim, ki so dosti nižje od nju, pa se še boje odločno pokazati svojega katoliškega prepričanja!

Boj proti katoliškim kongregacijam in — resnica. Boj proti katoliškim kongregacijam utemeljujejo framasonski časopisi s tem, da slikajo ljudem „veliko premoženje“ teh kongregacij in potem primerno zavijajo številke. Podajmo nekoliko pojasnila:

Kongregacija menihov (160.000 članov) ima namestu v časopisu naznanjenih milijard k večjemu 435 milijonov, kakor je v zbornici 21. jan. dokazal poslanec de Mun.

To je za vsakega člana kongregacije kapital 620 frankov. Po tri odstotke donaša skupna svota 187.500 frankov.

Ta denar prihaja iz čistega vira: iz plemenitosti francoskih katolikov.

Ta denar se ne porabi za lov, ne za toilete, slaščice ali lahkomisljene prireditve in za nikake neplemenite svrhe.

Ta denar se za to porabi, da se skrbi za stanovanje in hrano za 250.000 bolnikov, starčkov, sirot itd., da se te reveže oblači in se jim preskrbi vse potrebnosti. S tem denarjem se dva milijona otrok brezplačno poučuje.

Kljub temu se ima kongregacijo menihov za nevarno in hoče se jih zatreti za vsako ceno.

V Pragi je vstrelil na javni ulici mestnega svetovalca Paručka neki bivši njegov uslužbenec.

Novi kardinali. Sv. oče Leo XIII. je imenoval 12 novih kardinalov, mej kojimi sta dva Slovana: nadškof v Pragi Leo Skerbensky in nadškof v Krakovem Ivan Kozielsko Puzyna. Število vseh kardinalov je 70, ki pa ni skoraj nikoli polno.

Zidanje delavskih hiš. Minister Böhm-Bawerk je naznanil, da vlada izdelava postavo za društva, katerim je namen zidati hiše delavcem. Čas je že, da se vlada zgane tudi za delavce!

Hilsnerjeva zadeva se je preteklo sredo zopet razpravljala pred državnim sodiščem. Zagovornik židovskega morilca Hilsnerja se je zopet pritožil proti obsodbi tega umazanega žida na smrt. Židje so računali, da sodišče zopet razveljavi sodbo, ki se je sedaj že drugič izrekla in da se tako zopet podaljša življenje morilcu krščanskih deklet. Sodišče je pritožbo odbilo.

Zanimiv štrajk. V Lipsiji traja že nekaj dni štrajk zdravnikov. Na Nemškem obstoje razven drugih zavarovalnic tudi kakor pri nas, bolniške blagajne. Vsak delavec ima pravico do zdravniške pomoči, katero si pa bolniške blagajne priskrbijo po svoji volji. Konkurenca med zdravniki je bila tolika, da so cene zdrav-

Kongregacija Rothschildov (5 članov) ne posedujejedne milijarde ampak 10 milijard. Ta številka je posneta po protestantskem listu „Signal“ ki je židom prijazen.

To je za vsacega petih članov kapital dveh milijard, to je po 8 odstotkov 60 milijonov obresti.

Ta denar prihaja od umazane finančne operacije, ki je ruinirala celo vrsto ljudij.

Ta denar se porabi za lov, za toilete, slaščice, za lahkomisljene in za druge neplemenite namene.

Ta denar se gotovo ne porabi za podporo 250.000 bolnikov, revežev in sirot in tudi ne za brezplačni pouk dveh milijon otrok.

Kljub temu se „kongregacije“ Rothschildov radi visokosti premoženja nima za nevarno in noben liberalec ne govori, naj se jo zatre.

niškega dela rapidno padale. Zdaj so se zdravniški organizovali in stavkajo. Čudno je to, da se nahaja med njimi več „štrajkbreharjev“, kakor bi rekel „Rudeči prapor“. Novine so ali indiferentne, ali pa na strani zdravnikov. Pričakovati je, da se ta nenavadna stavka kmalu reši.

V Londonu je umrl te dni neki mladenič za kugo. Storile so se takoj vse potrebne odredbe, da se bolezen ne razširi.

Medveda ubil s kamenjem je mladenič Jandre Vukošič pri Jablancu na Hrvatskem.

Sibirske železnice je dosedaj dovršene 5400 kilom., cela bo merila 8870. Ta bo potem najdaljša železnica na svetu.

Židje v Budimpešti. Po zadnjem ljudskem štetju šteje Budimpešta 703.448 prebivalcev in mej temi je židov nič manj nego 166.198 ali 23,6 odstotka vsega prebivalstva. Pred 30 leti so našli v ogerskem glavnem mestu le 44.890 židov, katerih število se je torej v tej kratki dobi skoro početvorilo.

Državnih uradnikov je bilo leta 1880. v Avstriji 32.660, leta 1892. pa 39.648, a leta 1899. že 95.439. Število je baje tako naraslo radi poročiljenja železnic. Plača vseh teh uradnikov je bila za leto 1900. proračunjena na 169.138.281 kron, dočim je leta 1898. znašala le 90.618.160 K. Toliko je pač jasno, da bodo v Avstriji uradniki kmalu največje število. Slovenci pa imamo med njimi le malo prijateljev.

Ta presneti Dewet! Londonski listi poročajo to-le zanimivo dogodbo: Na „Strandu“ v Londonu je ponujal neki mladenič mimogredočim zaprte omote, na katerih je bilo zapisano na prednji strani: „Slika burskega vodje Deweta. Deset krajcarjev.“ Neki gospod je kupil jednega teh omotov, ga odprl in je našel notri — prazno. Jezno je planil na dečka in zaupil: „Kje je tukaj Dewet?“ — „Kaj, ali ga niste dobili?“ vprašal ga je začudeno prodajalec. „Ne!“ — „No vidite“, odgovoril je premetenec, „smej se porredno; ta prekleti Dewet izginja še celo iz zaprtega omota.“ Osrmočeni in opeharjeni kupec je zginitil na to med krohotom okolo stoječih.

Državni zbor.

Dunaj, dne 23. aprila 1901.

Danes je bila zopet lepa seja! Poslanca Völkl in Wohlmeier sta si privoščila drug drugemu psovke, kakeršnih pri nas ne rabi najbolj zarobljeni človek. To so razmere današnjega parlamenta in ljudje še sanjajo, da bi se v tem državnem zboru delalo! Celi državni zbor stoji na nekakem Vezuvu in vsaki trenutek se je bati, da se parlamentarno ozemlje pogrezne!

Krščanski socijalec Wohlmeier je grajal vsebino Völklovga govora v zadnji seji in to je dalo povod najnavadnejšim psovkam, s kojimi so se pristaši nemške stranke in krščanski socijanci obkladali. Vaš list ne prenaša tako navadnih psovok, torej jih ne pregrevamo.

Ko so ti gospodje po enournem psovanji onemogli pri tem plodovitem delu, je prestopila zbornica na nadaljevanje razprave o pristojbinskem zakonu. Nemški naprednjak dr. Götze je dokazoval, da predloženi zakon nima ustavnovno zajamčene podlage, razveljavljaj je Kaizlovo utemeljevanje zakona rekoč, da je govoril dr. Kaizl kot pravi absolutist in je ugovarjal, da bi bil ta zakon nujen, posebno, ker prinaša le malemu kmečkemu posestvu dobiček, škoduje pa meščanu.

Posl. nemškega centra Schachinger pa je dokazoval, da so ugodnosti zakona prav malenkostne, tako da tudi malemu kmečkemu posestniku ne bodo koristile nosile. Nevarnosti za mesta pa ni iskati v zakonu samem, marveč v tem, da se je zadnji čas po mestih preveč in tudi po nepotrebnem zidalo. Prav zaradi tega ni mogoče, da bi se več hiš prodajalo oziroma kupovalo. Govornik misli, da zakon ni najboljši sam ob sebi, a ker nimamo boljšega, naj bi vsaj tega zbornica sprejela.

Finančni minister dr. pl. Böhm-Baverek priporoča zakon, ker bo venderle koristil malemu posestniku. Kaj več kakor zakon privoli, pa bi vlada ne smela priporočati, ker mora

skrbeti, da ima država za prepotrebne izdatke tudi redne dohodke.

Nemški naprednjak dr. Schücker priporoča zakon, ker je bolje nekoliko doseči, kakor nič in prav tako je govoril tudi poslanec Wagner. Zbornica je sprejela z veliko večino § 1 zakona.

K § 2 zakona je govoril član slovanskega centra pl. Berks. Govornik je opozarjal zbornico, da je s pričujočim zakonom vlada v prvič skrbela tudi za malega posestnika t. j. za kmeta in je hvalo izrekel bivšema ministroma pl. Bilinskemu in dr. Kaizlu, ki sta prouzročitelja tega zakona.

Koroški nemški poslanec Tschernigg priporoča tudi zakon oz. § 2 zakona in zbornica je sprejela tudi § 2.

Pri § 3 zakona je dobil besedo Mladočeh Belsky in pripovedoval, da zakon ne zadoštuje niti kmetu niti meščanu in je zahteval še večjih udobnosti.

Po tem govoru je prekinil predsednik razpravo, da sta odgovarjala ministra grof Welsersheimb in dr. pl. Böhm-Baverek na razna vprašanja.

Ko sta ministra odgovorila, je vprašal poslanec opat Treunfels predsednika, koliko časa, da bode še mirno gledal gonjo proti katoliški cerkvi in veri, ki se uprizarja v parlamentu dosledno po radikalni nemški struji? — V zborniški zapisnik 33. se je namreč sprejeta interpelacija, koje vsebina utemeljuje hudodelstvo motenja vere. Po tem postopanju kaže zbornica le, kako se nekaznovano delajo hudodelstva, to pa je kvarno za celo državo, ker se javna morala uničuje. Ta interpelacija je razburila radikalno nemško svojat, da so posamniki kar besneli. Nje pristaš Stein je hotel staviti predsedništvu neko vprašanje, a je le psoval duhovnike in njihove prijatelje in je v svoji jezi prispel do izreka, da noče biti patrijot, kajti to bi bilo za njega sramotno! — Predsednik mu je vzel besedo. Govorili so v enakem smislu Hofer, Wolf, Berger, s katerimi je zadnjič Tavčar glasoval (!), ki so skrbeli v zbornici za zabavo. Iz tega se vidi, da je tem ljudem edina naloga razburjati zbornico, nikakor pa ne delati za njih volilce in te ljudi je volilo uprav nemško uradništvo na Češkem!

Dunaj, dne 24. aprila 1901.

Danes je mej celo sejo bil v zbornici nekak nemirni zrak. Po otvoritvi seje je stavil soc. dem. Pernerstorfer nujni predlog, da naj se odpravi § 64 kaz. zakona, ki kaznuje tudi razžaljenje cesarjevi hiši pripadajočih oseb in ta predlog je silno razburil posamne stranke tako, da je po zraku švigalo kar nebroj najnavadnejših psovok.

Poslanec Pernerstorfer pripoveduje odkritosrčno, da stavi prav zato predlog, ker je prestolonaslednik Franc Ferdinand prevzel pokroviteljstvo za katoliško šolsko društvo. Govornik prizna, da je vsakemu človeku prosto imeti svoje politično prepričanje, a prestolonaslednik bi te splošne pravice ne smel imeti, ker ljudje, ki to kritikujejo, razžalijo po obstoječem zakonu, osebo cesarske hiše in kazen jim je gotova. To je pravo utemeljevanje predloga, toda Pernerstorfer sega dalje in napada katoliško gibanje, katoliško cerkev in nje člane in žali kar pavšalno vse, kar se zove katoliško v prvi vrsti pa krščanske socijaliste. Ti mu odgovarjajo, pristaši Pernerstorferja pa zopet njemu pomagajo in tako se je razvila nepričakovana jezična bitka, za strelivo so služile pa najnavadnejše psovke. Odlikoval se je pri tem delu osobito poslanec Malik, kateri je nesramno razžalil krščanske socijaliste tako, da so le-ti zahtevali naj ga predsednik pokara in ker se to ni takoj zgodilo, so zapela zopet enkrat pokrivala stolov.

Precej po Pernerstorferju je izjavil ministarski predsednik dr. pl. Körber, da vlada nikakor ne more pripustiti, da bi se odpravil § 64 kazenskega zakona, ker cesarjevi sorodniki morajo imeti posebne predprave, koje jih postavijo nad druge državljane in zajamčijo cesarstvu prepotrebni ugled. Ta izjava je dobila v zbornici občno zahvalo.

Poljak grof Dzieduszycki obžaluje, da se vname prav zdaj, ko ima zbornica dela za gospodarsko okrepitje države, verski boj v zbornici in obsoja v imenu svoje stranke, kar najodločnejše Pernerstorferjev predlog.

Nato je imenovala zbornica dva glavna govornika in to sta Malik in baron Morsey.

Malik prične svoj govor s trditvijo, da vojaški poslovnik nima nikake razlike za osebo. Franc Ferdinand je v prvi vrsti vojak v državi in se mora pokoriti tudi vojaškemu poslovniku, zatoraj ne potrebuje § 64 kaz. zak. Govornik zahteva, da bodi prestolonaslednik navadni državljan in potem mu bo njegova (govornikova) ljubezen gotova. Ta govor je dobil dopadajenje edino le pri Schönereju in njegovih pristaših.

Baron Morsey, član nemškega centra, je odgovarjal prav obširno izvajanjem Pernerstorferja in tako zašel tudi na pot, ki nima s § 64 kaz. zak. nikake zveze. Govoril je o razvoju katoliške misli, opravičeval ljute verske boje in pečal se tudi z delom in nastopanjem nemških učenjakov in filozofov z ozirom na katoliško vero. Njegov govor je imel znak stvarne konfesionalne debate.

Temu govorniku so ugovarjali neprestano po njem najbolj zadeti nemški radikali, kateri učijo: „Proč od Rima!“ — Njim sicer jednaki slovenski liberalci so pa molčali.

Za baron Morsey-a so se potegovali poslanci katoliških struj in pritej priložnosti je trčil načelnik slovanskega kluba dr. Šusteršič ob radikalca in znanega kričača Steina, ki sta se prav oestro zbesedičila. To besedičenje je pa prepričalo poslušalce, da obstoji med nemškimi radikali in slovenskimi liberalci neka duševna ali pa celo dejanska zveza!

Govoru barona Morsey-a so sledili neizogibni stvarni popravki in potem je prestopila zbornica šele na dnevni red t. j. na nadaljevanje razprave o pristojbinskem zakonu in govorili so k § 3 dr. Ofner, Noske in Wrabetz.

Ko je še justični minister Spens-Boden odgovoril na razna vprašanja, se je seja zaključila in poslanci so odšli z raznovrstnimi čutstvi, ki ne utemeljujejo upanja na boljšo bodočnost.

Dunaj, dne 26. aprila 1901.

Šestintrideseta seja se je za delovanje jako žalostno pričela. Češki socijalist Klofač je nujno predlagal, da se razgovarja o smrti vojaka Žilaa v praški vojašnici, ker je domobranski minister pl. Welsersheimb svoj čas celo zadevo nekako bagatelno pojasnjeval. Časniki so razpravljali vest, da je neki častnik v Pragi s sabljo udaril vojaka po glavi, da se je kar zgrudil. — Domobranski minister je pa na dotično interpelacijo odgovoril, da ne zadene častnika nikaka krivda in da vojak Žilaa ni umrl. Prav ta ranjeni vojak Žilaa se je pa v bolnišnici ustrelil in zdaj je Klofač zadevo spravil v zbornico, dokazujoč, da je vojak le po surovosti predstojništva, prisiljen bil iti v smrt.

Mladočeh Herold je popisoval žalostni stan vojaštva, oziroma vojaka prostaka, katerega muči predstojništvo na nečuvni način, tako da je čisto zbežan in si želi rajši smrti, kakor življenja kot suženj. Prav zaradi tega je slišati čestokrat o samomorih v vojašnicah. Na to je zbornica sklenila, poklicati domobranskega ministra, da pove svoje mnenje. Baron Welsersheimb je prišel in govoril o važnosti vojske za državo, o napredku, ki se kaže tudi v vojaški disciplini, itd. O zadevi, ki je bila v razpravi pa ni zinil besede.

Mladočeh Horica graja način ministerkega govora, ker občinstvo še zdaj ne ve, jeli častnik Burdineg kaj zakrivil ali ne.

Govorila sta še glavna govornika Holandski in Dašinski in zbornica je odklonila potem nujnost Klofačevega predloga.

Koncem seje je zahteval dr. Šusteršič, da se sestavi grajalni odsek, ki bo sodil o tem, jeli ga je v zadnji seji razžalil Stein. To so nasledki intimnega občevanja kranjskih liberalcev z nemškimi brezverci. O tem bomo imeli priložnost še posebej poročati.